

Eseu despre Povestea lui Harap Alb de Ion Creanga

Personaj de Bildungsroman, nefantastic al basmului, fiul de crai reprezinta un bun exemplar uman, prin faptul ca defectele sale nu sunt nici mici si nici putine, iar calitatile mai mult decat suficiente pentru a face din el un viitor bun imparat.

La inceput el este decat cel de-al treilea fiu al unui crai. Nu are nume pentru ca nu are identitate. El se va individualiza mai tarziu, odata cu intalnirea cu Spanul.

Tatal, craiul, il pune pe acelasi nivel cu fratii sai, fapt ce-l intristeaza pe mezin. Sprijinul si imboldul vin insa la timp, facandu-l sa se ambitioneze. Se dovedeste a fi milostiv, chiar daca putin impulsiv la inceput - se rasteste la cersetoare - si ii da acesteia un ban. Sfanta (caci era Sfanta Duminica) il invata sa ceara de la tatal sau "calul, armele si hainele in care a fost el mire". Caracterul vechi al acestor lucruri, sugereaza faptul ca eroul trebuie sa le "reactualizeze virtutile" (V. Lovinescu), deoarece ele se comporta ca un fel de talisman.

Este indraznet la vorba, in discutia cu tatal, iar acesta din urma ii permite sa plece, dandu-i (intr-un mod simbolic) ceea ce el ceruse. De asemenea il povatuiesc sa se fereasca de omul Span si de omul Ros.

Acum, fiul de crai este nevinovat, nestiutor, necunoscand patima si pacatul, pentru ca nu cunostea raul, reprezentat prin Span.

Un alt gest de impulsivitate este acela in care loveste calul slabănog ce se repezise la jaratic. Insa acesta se va transforma intr-un bun pedagog pentru fecior. Vasile Lovinescu spune ca zborul calului are un sens religios, realizand o "cruce cosmica". Se poate spune ca el are doua "viteze" : ca vantul si ca gandul.

La pod, tatal, imbracat in urs, ii iese in cale incercand sa-l sperie. Dar feciorul se napusteste asupra lui, fara frica, dovedindu-si curajul in lupta. Aici el se desparte de familie, de protectia oferita de tatal sau, si de lipsa de evenimente, podul fiind considerat un simbol al trecerii intre doua lumi.

Da ascultare vorbelor tatalui sau si incerca sa se fereasca de pericole. Insa le ignora cand intalneste Spanul, si cand acesta din urma reuseste sa-l impresioneze prin vorbe si laude. Se lasa pacalit si intra in fantana. Acum este momentul in care ajunge robul propriilor sale pacate, prin "intovarasirea" cu raul. Este botezat Harap Alb. Harap este forma populara a cuvintului "arab". Sensul popular este insa acela de "negru". Tot acum se fixeaza si intervalul de timp al slujirii: "si atata vreme sa ai a ma sluji, pana cand ii muri si ii invie."

De-a lungul drumului sau feciorul este supus la doua morti, ambele cauzate de Span. Prima cand ii este eliminata vechea identitate profana (episodul fantanii), dandu-i-se numele de Harap Alb, iar a doua o moarte la propriu, cand ii este retezat capul. Aceste morti ale lui Harap Alb pot fi privite ca ritualuri de purificare si initiere, pentru ca numai asa el se poate elibera de robie.

Pe tot parcursul calatoriei sale el este supus la probe, care sunt, la randul lor, tot ritualuri de initiere, prin care feciorul trece treptat de la profan la sacru. Drumul sau nu este unul fizic, ci spiritual, de continua perfectionare, dar si ireversibil: "si cine apuca a se duce pe atunci intr-o parte a lumii adeseori dus ramanea pana la moarte."

Prima proba este aducerea salatilor din Gradina Ursului. Se dovedeste a fi prudent si slab de inger, descuranjadu-se inca de pe acum. El nu are puteri supranaturale, iar incercarea pare a fi imposibila. Cu ajutorul Sfintei si al blanii de urs, el o indeplineste insa. A doua proba, la care se descurajeaza de asemenea, consta in aducerea pietrelor cerbului. Ajutat de aceeasi Sfanta indeplineste si acesta misiune. Vanarea cerbului face trecerea de la viata la moarte, de la profan la sacru, de la conditia obisnuita la suveranitate cum afirma Eliade. Groapa este un spatiu regenerator pentru Harap Alb.

Dobandirea cunostintelor si a experientiei este, in definitiv, tot "vina" Spanului. Raul are o funtie morala, pentru ca prin el feciorul cunoaste lumea.

Natura sa nobila face din el un om de cuvnt, tinandu-si promisiunea facuta. Insa el stie ca identitatea de Harap Alb este una falsa, pentru ca este constrans sa joace rolul slugii.

inca o data isi dovedeste milostenia fata de furnici si albine, dar si fata de monstria pe care ii intalneste si pe care-i castiga ca aliat. Acestia au un rol foarte important, deoarece il ajuta pe fecior in momente cruciale, castigand bataliile pentru el. Astfel, singurul merit al feciorului este sinceritatea prieteniei lui si insusirea morala ce compenseaza alte defecte. Totusi, cand se desparte de monstria, se arata rece: "Harap Alb le multameste, s-apoi pleaca linistit."

Mezinul este personajul care sufera cel mai mult. Vorbele calului dau o explicatie la aceasta: "Ce gandesti? si unii ca acestia sunt trebuitori pe lume cateodata, pentru ca fac pe oameni sa prinda la minte [] Vorba ceea: "Parintii mananca agurida, si fiilor li se sterpezesc dintii""

Se poate spune ca feciorul nu este numai victima Spanului. El plateste pentru nereusitele altora, iar acesta nu este nici pe departe o lectie de viata cu scop educativ, ci o razbunare, o pedeapsa.

Moartea sa fizica il elibereaza de juramant, recastigadu-si starea de puritate de la inceput. Acum el isi infrange pacatul si ajunge imparat, care, pentru unele popoare, inseamna perfectiunea.

Putem Insa sa ne punem intrebarea daca a existat intr-adevar un progres al feciorului. Ajuns la capatul maturizarii sale, dupa ce reuseste sa treaca de probele imparatului Ros, nu poate sa se apere de gestul Spanului si este omorat. Inca o data apare ajutorul, salvarea, din partea fetei de imparat. Fara aceste ajutoare, ce si unde ar fi fost feciorul? si-ar fi recastigat el adevarata identitate?